

Extra snijmais goed voor welzijn varkens

Vleesvarkens hebben graag een emmer snijmais. Dat blijkt uit praktijkonderzoek op Varkens Innovatie Centrum Sterksel, onderdeel van Wageningen UR. In vergelijking met stro heeft snijmais meer voederwaarde en het leidt minder snel tot verstoppingen in de mestput.

Marc Bracke, André Aarnink
Herman Vermeer
Wageningen UR Livestock Research

Geesje Rotgers, v-focus

Het aanbieden van geschikt afleidingsmateriaal aan varkens is sinds 2003 wettelijk verplicht. En sindsdien is het de vraag welk materiaal werkelijk voldoende bijdraagt aan het dierenwelzijn, bijvoorbeeld in de zin dat varkens het zó interessant vinden dat zij hun behoefte aan exploratie niet meer richten op hun hokgenoten. Stro wordt in de varkenshouderij wel gezien als de 'gouden standaard'; dit afleidingsmateriaal zou de grootste bijdrage leveren aan het dierenwelzijn. De varkens kunnen ermee spelen, ervan eten en het is tevens een warm lignest. Bij biologische varkens is het verstrekken van stro verplicht. Maar de mestafvoersystemen in gangbare stallen zijn meestal niet berekend op stro. Gangbare varkenshouders zijn dan bang voor verstoppingen van de roostervloer of de mestput. Het idee bestaat dat het verstrekken van ruwvoer altijd goed is voor het dierenwelzijn, maar dat is niet steevast het geval. Dat bleek in een eerder onderzoek op het praktijkcentrum voor de biologische varkenshouderij

in Raalte. Toen werd het krachtvoer gemengd met vrij veel (20 procent) graskuil. Naast hokbevuiling gaf dat aanleiding tot onrust bij de voerbak, agressie en huidbeschadigingen. Dat is niet wenselijk voor het dierenwelzijn. Blijkbaar is het ook belangrijk hoeveel ruwvoer verstrekt wordt en op welke wijze. Het afgelopen jaar is op VIC Sterksel gekeken naar de waarde van snijmais voor het welzijn van varkens. Snijmais leidt minder snel dan stro tot verstoppingen van de mestafvoer. Daarnaast biedt dit product meer voederwaarde dan stro waardoor wellicht iets bespaard kan worden op de krachtvoerkosten.

Opzet onderzoek

Een deel van het onderzoek is uitgevoerd in de Star+-stal (zie voor stalconcept pagina 32). De proef vond plaats in twaalf hokken met achttien dieren per hok. In de helft van de hokken werd snijmais verstrekt in combinatie met een emmer gehakseld stro. De varkens in de andere hokken kregen alleen een emmer stro. De snijmais werd dagelijks vertrekt op de vloer. In de eerste week na opleg kregen de vleesvarkens 0,17 kilo per dier, oplopend naar 0,5 kilo net voor het afleveren. Een ander deel van het onderzoek vond plaats in conventionele huisvesting. Daar werden vier afdelingen met elk zes hokken opgelegd met zes varkens per hok. In de helft van de hokken was snijmais beschikbaar uit een droogvoerbak. In alle hokken was ook andere verrijking aanwezig in de vorm van sisaltouw en een ketting met bal.

Eerste resultaten

De varkens die snijmais verstrekt krijgen op

de vloer, blijken hier ongeveer een half uur per dag mee bezig te zijn. De dieren staan langer in het voergebied, met de snuit naar de vloer gericht en zijn duidelijk geïnteresseerd in het product. Hierdoor wordt de voertijd substantieel verlengd. "Wij zagen dat vleesvarkens de snijmais interessanter vinden dan alleen het gehakseld stro", zegt Marc Bracke, onderzoeker bij Wageningen UR Livestock Research. "Bij mais en gehakseld stro zijn meer dieren met het materiaal bezig dan bij alleen het stro." (Zie Figuur 1). Verder hadden de dieren ook de beschikking over ander afleidingsmateriaal, zoals touw van het natuurlijke materiaal sisal en een metalen ketting met een bal eraan. "Wij wilden weten of de dieren de snijmais dermate interessant zouden vinden, dat ze het andere speelgoed zouden laten liggen", vertelt Bracke. Maar dat blijkt nauwelijks het geval. De varkens blijven eveneens geïnteresseerd in het andere afleidingsmateriaal. Wel maken de dieren, zoals te verwachten was, duidelijke keuzes. De sisaltouwen zijn veel meer in trek dan de kettingen met bal. Uit het onderzoek komt ook dat het verbeteren van het dierenwelzijn geen *of of is*, maar *en en*. Of bijterij optreedt, is afhankelijk van een combinatie van factoren: de hokinrichting en -verrijking, de samenstelling van de groep (mannelijke, vrouwelijke of gemengde groepen), aantal dieren in de groep, de wijze van verstrekken van het krachtvoer. En wat op het ene bedrijf lijkt te werken, hoeft dat op het andere niet te doen. "De waarde van afleidingsmateriaal voor varkens hangt af van meerdere factoren", denkt Bracke. Desondanks durft hij wel te stellen dat het verstrekken van ruwvoer in de vorm van snijmais een positieve bijdrage kan leveren aan het dierenwelzijn. "Uit onze waarnemingen blijkt dat de dieren er duidelijk mee bezig waren, ze vonden het product interessant en er waren ook wat minder huidbeschadigingen. Hierbij de opmerking dat het aantal huidbeschadigingen in de hele proef relatief laag was. Snijmais lijkt dus toegevoegde waarde te hebben voor het welzijn van vleesvarkens, ook al hebben ze al een ketting met een bal, een touw en zelfs gehakseld stro."

Dit onderzoek is onderdeel van de Europese ICOPP en FareWellDock projecten (ICOPP: Improved Contribution of local feed to support 100% Organic feed supply to Pigs and Poultry). Meer informatie over ICOPP is te vinden op: www.organicresearchcentre.com/icopp/. Voor FareWellDock kijkt u op www.farewelldock.eu.

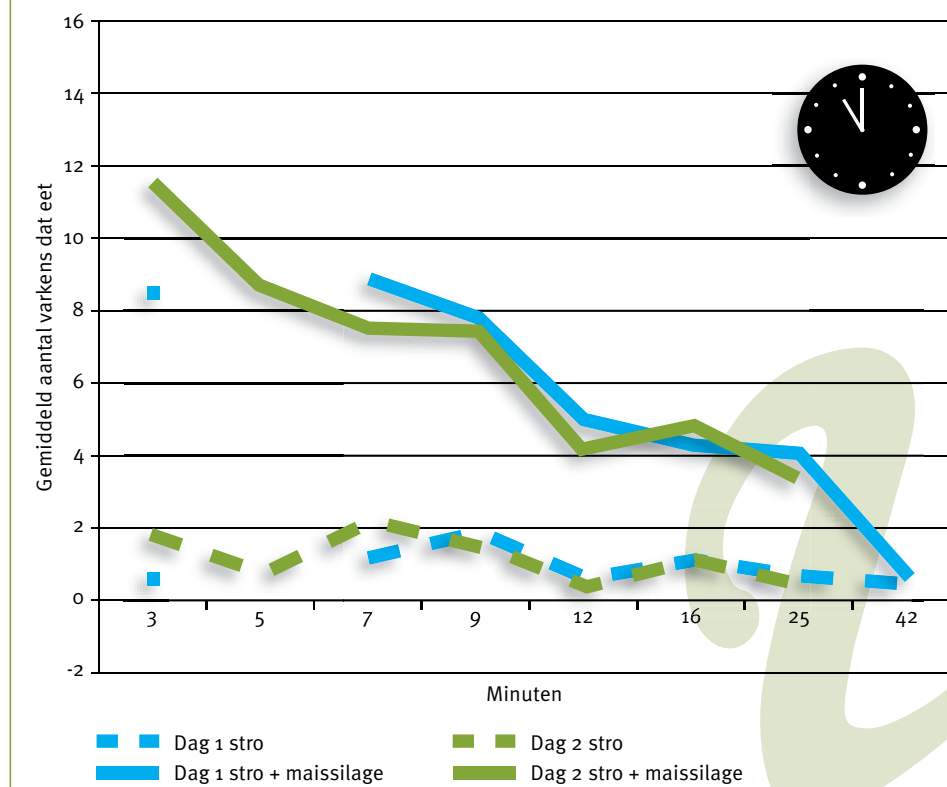
PROEFSTAL

De vleesvarkens waren duidelijk geïnteresseerd in de snijmais.

Foto: Wageningen UR

Figuur 1

Gemiddeld aantal varkens dat eet (= hoofd naar beneden richt naar het materiaal, y-as) in periode 3-42 minuten (x-as) na verstrekken van stro met of zonder maissilage, op waarnemingsdag 1 en 2 in de Star+-stal.

Kansen voor biologische varkenshouderij

Het verstrekken van ruwvoer vanwege de voedingswaarde is vooral interessant voor de biologische varkenshouderij. Biologisch voer is relatief duur en de sector wil toe naar voer dat voor 100 procent bestaat uit biologische grondstoffen. Lokaal geteelde snijmais en graskuil zouden dan uitkomst kunnen bieden. "Maar hier zitten nog wel enige haken en ogen aan", vertelt Bracke. De wijze van verstrekken is bijvoorbeeld geen sinecure. "Je kunt niet het krachtvoer via de ene trog verstrekken en het ruwvoer via een andere bak. Dan blijft de opname van ruwvoer achter of zullen de dominante dieren het krachtvoer opeten, waardoor het ruwvoer overblijft voor de dieren onderaan in de rangorde. Dat kan leiden tot ondervoeding. Het goed verstrekken van substantiële hoeveelheden ruwvoer is een uitdaging."